۴۲ نچی. ۱۳۲۴ سنه. ۲۸ شعبان. چهارشنبه. ۱۹۰۶ سنه. ۴ اوکتهبر. № 42

ГАЗЕТА
„Юлдузъ"
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 9.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ"
Russie, Kazan, redaction
„Julduz",
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیتهنك بهاسی:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتی آی
اوچون (۲) صوم، اوچ آی
اوچون (۱) صومدر.
ادارەسی پچان بازارنده (سرای)
مسافرخانه‌سنده ۹ نچی نومرده‌در.
محررینی هرکون کوندز ساعت
(۱۱) ده ادارەده کورمك ممکندر.
محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

تکراری موجب اولمایان مقالهلر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمهین مقالهلر حقنده جواب ویرلمز واشلتکا قبول ایدلمز.

برنسخهسی (۵) تیینلر. هفتهده اوچ مرتبه چغاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریدهٔ ترکیهدر. اون نسخهسی (۳۰) تییندر.

ادارەلردن

یولدز و آزاد خلق محرر وناشرلری برگهلهشوب ایکی گازیته اورنینه یولدز اسمی ایله بر گازیته تحریر ونشر قیلونی مناسب کوردك. بزنك بو اتفاقمزدن مشتریلرمز اوچون ضرر دگل بلکه منفعت کیلهچکدر. چونکه بوندن صوکره یولدز مشتریلریده آزاد خلق مشتریلریده بر گازیته پیرینه هر هفتهده اوچ نسخه یولدز اوقویاچقلردر. لکن یالگغا مشتریلر اوچون بوندن صوکره یولدزنك یللق بهاسی ٤ صوم اولاچقدر. ۱۹۰۷ نچی سنه اوچون حاضردن آقچه یوللاغان کیمسهلرگه نویابر باشندن باشلاب گازیته بوش یوللاناچقدر

محرر وناشر : احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

صباح کتبخانهسی — ۱۹۰۶ سنه ۱ نچی اوکتابرده آچولدی

قزانده پچان بازارنده „بلغار" نومرلری یورطنده
کتبخانهمزده صاتولمقده اولان کتابلر:

رهبر صبیان برنچی قسم ۱۰ تین
رهبر صبیان ایکنچی قسم ۲۰ تین
رهبر صبیان اوچنچی قسم ۲۵ تین

پوچطه مصارفی آلوچیدن.
کتابچیلرغه بیوك اکرام!

مفصل اسامی کتب، هرکمگه بلا بدل بیاریلور.
تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ"

رمضان باشی.

حساب بوینچه رمضان باشی (٦) نچی اوکتهبرده جمعه کون بولورغه تییشلیدر. چونکه آی قویاش طوغرسیندن (٤) نچی اوکتهبردن صوك توننه ساعت (۲) لرده اوزوب طوواچقدر.

بناءً علیه (۵) نچی اوکتهبرده پنچشنبه کون کیچ برله کورنورکه تییشلیدر. آی کورنگان کیچدن رمضان کیچهسی باشلانادر. ایرتهگوسی کون رمضاننك برنچی کونی بولادر.

اگرده هوا بولتلی یاطومانلی اولماسه، ۵ نچی اوکتهبرده پنچشبه کون علمادن برنیچهکشی دارالفنون رصدخانهسینه باروب هلالنی قارایاچقلر. رصدکوزلگی واسطهسی ایله کورسهلرده، شهرمزنك معتبر علماسی شهادتلرینی قبول ایتمك فکرنده ایمشلر. چونکه کوزگی وکوزلك ایله کورو مشاهدهنك یقینیلکینه ضرر ایتمیدر. بالعکس تقویه قیلاسه قیلادر.

تورلی طرفلردن شعبان باشنی کوروخبری ایله شعباننی تکمیل قیلوب علما رمضان باشینی آی کورلمهسهده (٦) نچی اوکتهبرده حساب قیلاچقلر ایمش. لکن بز بوشهادتلرنك صحتنده شبههقیلامز. چونکه بوسنهنك شعبانی اوتوز کوندن توگل، یکرمی طوغز کوندن کیلهچکدر. زیرا شعبان هلالی ۵ نچی سینتهبرده سهشنبه کون اویلهدن صوك (۳) ساعتده (۵۰) نچی دقیقهده طوغدی، اول کیچ کورینه آلمادی. ٦ نچی سینتهبرده چهارشنبهکون کیچ کورنوب (۷) نچی سینتهبرده پنچشنبهکون شعبان باشی حساب قیلندی.

مکتب ومدرسه.

دیار اسلامنك هر برنده مکتب ومدرسه اسملی ایکی درلو دار العلم واردر. مکتبلر صبی بالالر اوچون هر بر الوغ محلهلرده بولنوب کوبسی محلهنك مسجدینه مربوط اولورلر. هر محلهنك مکتبنده شول محله اهالیسنك بالالری تحصیل علم قیلدیغندن مکتبلرنك تأسیس وادارەسنده محله قومینك کوب دخلی اولادر، هم اولمق تییشلیدر.

چونکه انساننك روحینی مکتب تکمیل قیلادر. بالالرغه ولی اولان آتا وآنانك اوز بالالرینك نصف روحانیسینی تکمیل قیلوده مداخلهلری اولمق تییشلیدر.

اوشبو جهتلر ملاحظه قیلندیغندن نیژنی اجتماعنده مکتبلر محله خلقینك اوز تصرفینه بیرلوگه قرار ویرلدی: خرجاتینیده محله خلقی یا دولت خزینهسندن یا زیمستوا، شهر ومحلهصومالرندن طوتاچقلر. یاکه اوز کسهلرندن صرف ایدهچکلر. معلملرینیده اماملری کبی اوزلری صایلایاچقلر. فقط شول قدر وارکه محله عوامی، قولنده معلملك شهادتنامهسی بولماغان کشینی صایلی آلماسلر. همده صایلاونی شار ایله یاشرن روشده یورتورلر. تاکه بای وقوشتانلرنك نفوذلرینه وبرآبصطای فاتحهسینك تأثیرینه یوللر قالماسون.

اوّلده روسیهده مکتبلرده اوقی طورغان بالالرنك تدبیراتینه آتا آنالری قاتشمی ایدیلر. بوندن تورلی ضرر بولو احتمالندن حاضرده گیمنازیه کبی مکتبلرده اوقی طورغان بالالرنك آتا آنالرندن رودیتلسکی کروژوکلر یعنی (ولیلردائرەلری) یاصالمشدر.

لکن ولیلر درس پروگراملرینه کوب قاتشماسلر. چونکه پروگرام حقنده فکر یورتمك اوچون آگا مناسبتلی اولان علملردن خبردار اولمق لازمدر. علمی اولماغان کشیلر شأنی اولماغان بر اشکه قاتشودن حیاقیلورغه تییشلیدر.

لکن آرالرنده حیا شائع بولغانچی نادان مسلمانلر بوندن طیلا آلماسلر. محلهمکتبلرینك بناسینهده قاتشورلر. نظام وپروگرامینهده قاتشورلر. خیرلی بولسون. ادبکهاویرەنگانچی قاتشسهلر، قاتشورلر.

وقتیکیچکان ادبسزلرنی ادبکهکرتو ممکن اش توگلدر.

بناءً علیه مکتبلرنك هر اشلرینه قاتشورغه محله خلقینه موقتا رخصت ومساعده واردر.

لکن مدرسهلرنی مکتبلرگه قیاس قیلماسقه کیرهك.

دیار اسلامنك هیچ برسنده مدرسهلرنك محلهلرگه مناسبتلری یوقدر. هر بیرده مدرسهلر یاخانلر طرفندن یاکه باشقه بر صاحب خیرات طرفندن بوتون اهل اسلام اوچون وقف ایتوب صالنمشلردر.

مدرسهلر معنا بوتون دنیا اهل اسلامی آراسنده مشترکدر. اما تصرفی اوقوچیلر ایله اوقتوچیلرغه مخصوصدر. شریعت حکمنچهده وقف ماللر کملر اوچون وقف قیلنغان بولسه، شول کمسهلرنك تصرفنده بولادر. مدرسهلرده شاگردلر ایله مدرسلر اوچون وقف قیلندیغندن مطلقا آنلرنك تصرفنده بولورغه تییشلیدر. متولیلر یعنی پوپوچیتللر ایسه، فقط مال جهتلرینی صاقلامق اوچون خادملردر.

مدرسلر ایله متولیلرنك تعیینی هرمملکتده وهر مدرسهده عادت سلف ووقف شرطلری بوینچه یورتلهدر. مالك اسلامیهنك هر برینك مدرسهلرنده مدرسلر ایله شاگردلر تلهسهلرنی قیلورلر. تلهسهلرنی اوقورلر. تلهسهلرنی روشده یورورلر. یاقن تیرەسنده بولغان محله موژیکلری بونلرنك هیچ بر حالینه قاتشماسلر.

جمیع مسلمانلر اوچون مشترك اولان مدرسه ایله اوزلرینك استاذی اولان یااولاچق علما اشلرینه خصوصی بر محله عوامینك قاتشووی هیچ معقول اش توگلدر.

اما بزنك روسیهده بیروکراتیه اینسپیکتورلر آرقلی مدرسهلرگه قاتشا باشلادیغندن وبونلر یالغوز اولان مدرسلرگه هر تورلی امرلر ویروب مدرسهگه ضرر کیترو احتمالندن حکومت مأمورلرینه مدرسهلرنی محلهنکی ایتوب کورسهتو لازم اولمش ایدی. وقتنده بواش بیك معقول اولدی. چونکه مدرسه محلهنکی اولدیغندن محله خلقی آراسنده فتنه چغودن قورقوب اینسپیکتورلر مدرسه اشلرینه آرتق مداخله قیلا آلمادیلر.

ایمدی حاضر ایسه بیوروکراتیهنك تواریخی هرکمگه معلومدر.

اینسپیکتورلرنك قاتشوندن خوف یوقدر. قاتشسهلرده هیچ بر اش ایله تکلیف قیلو احتماللری یوقدر. قیلسهلرده اجراسینه کوچلرگه فرصتلری یوقدر. قسقهسی، حاضر زمان حریتزمانیدر حریت اوزی کیلمهسهده زمانی کیلمشدر. باشقه حریتلرگه برنیچهوقتلر آرتق میدان ویرلمی طورلسهده، حریت دینیه میدانغه چغاچقدر.

علوم دینیه درسخانهسی اولدقلرندن دین ایله برابر مدرسهلرده بیوروکراتیه تکلیفاتندن حر وآزاد بولاچقلردر. بیروکراتیه ظلمندن قورقوب محله حمایهسینه قاچقان مدرسهلر، بیوروکراتیه خوفی بتکاندن صوکره محله عوامینك جهالتندنده آزاد قیلنورغه تییشلیدر.

لکن بو حکم وقف مدرسهلر حقندهدر.

ممکندرکه بر محله خلقی اوز آقچهسی ایله برمدرسه بنا قیلور واوز آقچهسی ایله ادارەقیلور. بوندی مدرسهلر وقفعام توگل، بلکه چاستنوی اوچیلیشچه خصوصی مدرسه حکمندهدرلر. بو محله خلقی مدرسهنك معیشت اشلرینه فهملری ایرشکان مقدارده قاتشا آلورلر. لکن فهملری ایرشمسلك اشلرگهده قاتشولری هیچمعقول توگلدر. قاتشدرماغان تقدیرده یلده بیره طورغان آقچهلرینی بیرمهولری قیلنغان خیرلرینك خیر مقصودی ایله

قیلنمادیغینه دلیلدر. نفع عام اوچون قیلنغان خیرات، عامه‌نڭ اوزینه طابشرلورغه تیشلیدر. اوزینه دنیاوی بر درجه آلور اوچون قیلنغان خیر، خیر توگل شردر.

بو کونلرده قزانده برنیچه محله‌ده محله خلقی ایله مدرسه اربابی آراسنده غوغا ونزاعلر چغارغه طورادر.

بو نزاعلر حقنده مطبوعاتنڭ حکمی اوشبو مدلل قاعده‌لر بوینچه بولسه کیره‌ك.

محله خلقی آراسنده بیك زاکونشیکلری بولادر. آنلر دیار اسلام عادتینه قاراماسلر: «مدرسه‌لر اسلام یورتلرنده محله‌گه مربوط اولماسه‌ده، بز روسیه‌ده نظام بوینچه محله‌مزده‌گی مدرسه‌مزگه اوزمز باشمز. اصلاحاتنی قبول ایتمیمز. کیلوب درس ئه‌یته‌چك کشیلرنی کرتمیمز اگرده بزدن رخصتسز مدرسلر وشاگردلر اصلاح مصلاح دییوب چوالسه‌لر، حکومتکه عرض قیلورمز» دییورلر.

لکن بویله قیلغان محله‌لر مدرسه‌لرینی اوز اختیارلری ایله اینسپیکتور نظارتینه طابشرغان بولورلر.

حاضرگه قدر کرورگه قورقوب یورگان اینسپیکتور نزاع صلتاوی ایله بیك راحتله‌نوب کره باشلار.

شول روشچه مدرسه‌لرینڭ علما تصرفنده بولووندن قورقغان محله‌لر، تدبیرسز اش قیلسه‌لر، مدرسه‌لرینی اینسپیکتور قولینه طابشرغان بولورلر. عثمانقلر مدرسه‌سی بو احتمالنڭ بر مثالیدر.

مدرسه‌نڭ قاشینی توزه‌تمکچی بولوچیلر کوزلرینی چغارماسونلر!

روسلرده ملیت حسی.

باشقه بر ملت حکمی آستنده قالوب تورلی جبر وظلم کورگان ویوغالو احتمالی بولغان قومده ملیت حسی بیك قوّتلی بولادر. چونکه اوزندن غالب ملتنی کورگان صاین آنڭ حسدی آچووی قابارادر. اوزینڭ خور وحقیر بولووینه بیك قایغرادر. شول سببدن اوز ملتینڭده باشقه ملتلر درجه‌سنده ترقی ایتووینی تلی باشلیدر.

اما غالب ملتلرده ملیت حسی بیك ضعیف بولادر. چونکه یوغالو احتماللری اولمادیغندن آنلر بیك امین بولالر. بناء علیه آنلرده ملیت حسی کوب بولمی، بولسه‌ده اویانمی یوقلی.

روسیه مملکتی اچنده قرق تورلی ملت واردر. بونلرنڭ الوغلری روسلر، فینلر، لاطیشلر، پالاکلر، تاتارلر، قرغزلر وغیرلردر. فینلر اوّلدن‌ده قوّتلی ملتلردن ایدی. یورتلری‌ده آیرم ایدی. ایمدی حاضرده آفتانومیه سایه‌سنده روسلردن بیك کوب آیرلدیلر. آنلرنڭ مغلوب بولو احتماللری یوقدر. لاطیشلر ایله پالاکلر کوبدن اویانمشلر وملتلرینی صاقلامق یولنده بیك کوب اجتهادده ایتمشلردر. تاتارلر ایله قرغزلرنڭ ملیتلری حاضرگه قدر اتفاقی محفوظ بولوب کیلسه‌ده لسان وادبیاتلری مکمل اولمادیغندن روسیه دیگزنده اروب بر زمان غائب بولو احتماللری بیك قریبدر. روسلرنڭ ملیلری طرفندن بونڭ اوچون تورلی تدبیرلر قیلنوب قویلمش ایدی. ایلمینسکی سیستیمی بوینچه مسلمانلرغه ابتدائی مکتبلرده معلوماتنی روس حرفی ایله بیرو اوشبو تدبیرلرنڭ برسیدر. ایمدی بو زمانده مسلمانلرده‌ده ملیت حسی بیك قاتی اویاندی. ملیتنی محافظه یولنده خدمتلرده باشلاندی اگرده روسلر طرفندن یاکه اوزمزنڭ فهمسز جهلامز طرفندن مانعلر چیکلمه‌سه، ملتمز هرخصوصده ترقی ایدوب باشقه ملتلر درجه‌سینه ایرشه‌چکدر.

روس قومی روسیه‌ده ایڭ غالب قوم وملت حاکمه اولدیغندن عوامنده ملیت حسی بیك آزدر. باشقه ملتلر ترقی ایته باشلاغاچ برزمان (۸۰) میلیونلق روس قومنده‌ده ملیت حسی تمام اویاناچقدر. اول زمانده روس ملتینی رعایه قیلمق مقصدی ایله باشقه ملتلرگه بیك قاتی قسولرده بولاچقدر.

روس ملتی اوچون روسیه‌ده هر تورلی حریتلر میدانغه چقسه‌ده، باشقه ملتلر اوچون تورلی استثنالر قیلنو احتمالی‌ده واردر.

مینشیکوفنڭ (نوؤی‌ؤریمه)ده یازدیغی مقاله‌سی روسلرده ملیت حسینی اویغاتمق اوچون یازلمش مقاله‌لردندر. مینشیکوف بو مقاله‌سنده روسیه‌نڭ روسلردن باشقه قومینی بوتونله‌ی اوگی کوره‌در: «غیر روسلر روسلرغه عموما دشمانلر. هیچ برسینڭ اوز بولو احتمالی یوق. آنلرنی نظام اشلرندن چیته‌ده قالدرورغه کیره‌ك. دوماده روسلردن باشقه چلین بولماسون. باشقه ملتلر کولونیه کبی آیرم نظاملر ایله اداره قیلنسونلر. اوزلرینه برآز آفتانومیه ویرلسه‌ده ویرلسون. نیچك بولسه‌ده آنلر روس گراژدانلری ایله بر درجه‌ده حساب قیلنماسونلر. اگرده روسیه‌ده هر ملتکه بردرجه حریت ویرلسه، بزنڭ یوواش روسلرمزنی اوتکن ملتلر طابتاب اوزارلر.» دییور. روسلرده ملیت حسی اویانغاندن صوڭره مینشیکوفلر بیك کوب بولورلر.

مینشیکوف هرنه قدر مقاله‌سینی باشقه ملتلرگه دشمانلق ایله یازمش ایسه‌ده (آفتانومیه) بیرو کیره‌ك دیگان سوزی ضررلی سوز توگلدر. آفتانومیه‌گه رضا بولماغان ملت بیك آز بولور.

بورچلرمز.

«کاسپی» گازیته سینڭ یازوینه قاراغانده ۱۹۰۶ سنه برنچی غنوارغه‌قدر مملکتمزنڭ بورچی ۷ میلیارده آلتی یوزسکسان برمیلیونده اوچ یوزتوقسان بش مڭده توقزیوز یکرمی‌سکز صوم بولغان. آنڭ اوستینه‌بویل آپریل آینده (۸۴۳) میلیونده (۷۵۰) مڭ صوم یاڭاقرض آلندی. اوزغان آوغوست آینده آچلرغه یاردم‌ایتواوچون ایللی‌میلیون صوملق دورت پراسینتلی گاصودارستؤیننی رینته‌لر چغارلدی.

بویل آوغوستنڭ ۲۳ نده مملکتنڭ باربورچی سکز میلیارد (۵۷۵) میلیون (۱۴۵) مڭ (۹۲۸) صومغه یتدی.

بورچنی‌کیمتو وپراسینتلرینی‌بیرواوچون یل‌صایون (۳۸۶) میلیونده (۴۰۰) مڭ صوم توله‌وتیوش بولادر.

بو بورچلر اوستینده خصوصی کشیلر قولنده بولغان تیمر یوللرینڭ بورچلرینی وعده‌لرنده تولی آلولرنده مملکتگه قایغورتورغه تیوش بولادر. چونکه حکومت بونلرنڭ بورچلرینه‌ده کفیل بولوب تورادر. شونڭ‌شیکللی اوك حکومت‌دؤریانلر بانکه‌سی، کره‌ستیانسکی‌زیملینی بانکه‌لرنڭ زاکلادنی لیستلرینه‌ده کفیلدر. چونکه بو بانکه‌لرده مملکتنڭ سودا محللری بولوب کورینه‌لر. خصوصی(چاستنی)تیمریول‌اوبشتسؤالرینڭ آلغان‌قرضلری۱۹۰۴نچی‌یل برنچی‌غنوارغه‌قدر برملیارد (۱۱۰) میلیون‌ده (۵۰۰) مڭ صوم.

هم دؤریانسکی وکره‌ستیانسکی پوزیملنی بانکه‌لرنڭ زاکلادنی لیستلری ۱۹۰۵ سنه برنچی دیکابرده برمیلیارد (۱۰۵) میلیون (۸۹۰) مڭ صوم ایدی.

بوایکی ماده‌نڭ پراسینتلرینی توله‌و وبورچلرینی کیمتواوچون یل‌صایون (۹۸) میلیونده (۱۰۰) مڭ صوم لازمدر. الحاصل مملکتنڭ‌اوزینڭ وکفیل بولغان بورچلرینڭ مجموعسی اون میلیارد (۷۹۱) میلیون (۴۳۵) مڭ (۹۶۸) صوم مقدارنده‌در.

بونلرنڭ بارسینڭ پراسینتی وبورچنی کیمتو اوچون توله‌نه تورغان مقداری (۴۸۴) میلیون (۵۷۹) مڭ (۸۷۱) صوم چاماسنده‌در.

اگرده توگالگنه رقملر برله‌ئه‌یتسك مملکتنڭ ۱۱ ملیارد بورچی بار وبونڭ پراسینتی اوچون خلقنڭ یل صاین یارطی میلیارد قدر توله‌و توله‌وی لازمدر.

۱۸۹۷ نچی یلده‌غی پیرپیس بوینچه بتون روسیه‌ده خلق، (۱۲۵) میلیونده (۶۶۸) مڭده (۱۹۰) کشی حساب ایدله‌در.

۱۸۹۷ نچی‌دن صوڭغی یللرده، اگرده فینلاندیه‌نی استثنا قیلساق روسیه اچنده اول قدر کشی‌کوب آرتمادی. چونکه یه آچلق یه صوغش یه بولغانولر یه یاغرومار همیشه بولوب توردی. شونلقدن حاضرگی کونده روسیه‌ده‌گی بارخلقنی تقریباً (۱۵۰) میلیون چاماسنده دییورگه ممکندر.

اگرده مملکتنڭ بورچلرینی روسیه‌ده

ملیّت

و روسیه مسلمانلری اتفاقی.

باشی ۴۰ نچی نومرده

بو ایڭ آلدن‌اویغانوب‌یوقلاغان خلقمزنی اویغاترغه طرشقان کشیلرنڭ ایڭ زوریسی وایڭ ثباتلیسی «ترجمان» غزته‌سی محرری محترم اسماعیل بن عصپرنسکی یکرمی دورت یل عمرینی ملت یولنده صرف ایتکان، بو اوزون مدت ایچنده قل قدر مسلکندن آیرلماغان، بو قدر ثبات بو قدر غیرت کورستکان بر آدمه قارشی هیچ شبهه‌سز ملتمز منتدار اولمالیدر، تلاسك اعتراف ایده‌لم تلاسك یوق لکن هیچ شبهه‌سز اسماعیلبك ملتمزنڭ ایڭ زور خادملریندن برسیدر.

اسماعیل بك وآنڭ کبیلرنڭ قچقرولری آرقه‌سنده بو صوڭغی یکرمی بیش یل ایچنده بیك کوب کشی اویاندی. بو اویانغان کشیلرده اوز نوبتلرینده قچقررغه اویاتیرغه توتندیلر. لکن بو زور وکچکنه قچقروچیلرنڭ اویاتوچیلرنڭ تاوشلری کوبسنچه‌یوقلاوچیلرغه‌باروب یتمای ایدی. بونلرنڭ ندالری وفریادلری یوقلاوچیلرغه ایرشووینه بیك کوب مانعلر وار ایدی. اوزی اویانغان قهرمان کشیلرمز تله گانچه قچقره آلمیدر ایدی. بونلر قاتی طاوش ایله‌ن تله گانچه قچقریرغه ایرکلی توگل ایدی. آچیق ایتکانده تورغان مملکتمزده حریت وایرکنلك یوق ایدی. اول‌زمانده حکومت اصحابی خلقنڭ یوقلاوی موافق دیوب اویلیدر ایدی. شونڭ ایچون قچقروچیلرنی‌اویاتیرغه تلاوچیلرنی یاراتمیدر ایدی.

بریل یارمدن بیرلی ایشلر اوزگاردی: مملکتمزده‌گی ایسکی ایرکنسزلك بیك کوب کیمودی. ایسکی قصولر اوّلگی تارلقلر یرینه ایرکنلك وحریت کلدی.

روسیه تبعه‌سی تله‌سه سویله‌شیرگه موافق تابقان بر فکرینی یازارغه رسماً اختیارلی اولدی. بو حریتلر اوتکان یانڭ ۱۷نچی اوکتابرنده پادشاه طرفندن بر مانیفیست ایله‌ن بتون مملکتکه رسماً اعلان ایتلدی، بوکونگه بوحریتلر پادشاه‌نڭ‌مانیفیستنده ایتلگان قدر توگلدر، آلای بولسه‌ده اوتکان یلنڭ اون یدنچی اوکتابرندن بیرلی بزنڭ روسیه‌ده بوگا قدر هیچ کورلمه‌گان بر ایرکنلك ایشتلمه‌گان برحریت میدانغه چقدی بو حریتنڭ پادشاهنڭ مانیفیستینه بناء کوندن کون آرته‌چغنده هیچ شبهه یوقدر.

مونه شول مملکتمزده‌گی ایسکی تارلقلر اولگی‌طاوشنی خلقغه ایشتدررگه‌مانع بولغان نرسه بتکاندن باشلاب، ملتمزنڭ اویانغان یکتلری خلقمزنی بیك قاتی قچقروب اویاته باشلادر. تله گانچه خلقغه فریادلرینی ایشتدره باشلادی هر بر مسلمان وترك اولادی بولغان ولایتلرده کوزلری آچیق یکتلر، بتون واسطه‌لر ایلان خلقغه تیزدن اریانوب یتوب باشنی سلکوب ایشکه توتینرغه کیراك ایکاننی آڭلاتیرغه توتندیلر قایسی خلقلرنی جیوب نطق سویله‌دی. قایسی مسجد منبرلریندن آڭلاتدی. قایسی‌فکرلرنی کاغدیافراقلرینه یازوب تاراتدی. یعنی غزته‌لر تأسیس‌ایتدی.

فریاد وندالر هرکمگه ایشتلدی. یازلغان یافراقلر هریرده اوقلمغه باشلادی هرطرف مسلمانلری اوزلرینڭ حالین آڭلادی. اوزلرینڭ بوتەن خلقلرغه قاراغانده نیچه عصرلر یوقلاب آرتده قالغان ایکانینی کوردی. بوضعیف حاللرینه نیندای دارو لازم بولاچغنی تیکشره باشلادی. قزان، قریم، قافقاز، ترکستان وسبیریا مسلمانلری تیز زمانده اویانوب کیتدی. غزته‌لر واسطه‌سی‌ایلان تورلی ولایت مسلمانلری بربرینڭ حالینی ایشتدی، هربرینڭ آرتده‌لغی بردرجه‌ده ایکانی اوقلدی. هربرینڭ خسته‌لقلری نادانلق ایکانی بلندی.

بوبر بولغان خسته‌لقغه‌چاره دواده بربولاچغی آڭلاندی. شول وقتده هرطرفنڭ عقللی مسلمانلری دیدیلر:

بولغان هر بر خلقنك صانینه قاراب بر تیگز ایتوب بولنسه هر بر کشی باشینه ۷۳ ۱/۳ صوم مقدارنده بورچ توشه‌در. وبو بورچنك پراسینتی اوچون هرکم یل صایون ۳ صومده ۳۳ ۱/۳ تین مقدارنده پراسینت توله‌رگه‌تیوش بولادر.

اگرده مونك اوستینه کوبدن توگل یاپونیا برله بولغان صوغش اوچون توتولغان ایکی یوز میلیون مقدارنده‌غی راصخودنیده بکرمی یلغه تقسیم ایتوب کشی صایون طاراتساق، اولده کشی باشینه بر صوم (۳۳ ۱/۳) تیین مقدارنده توشه‌درکه جمعسی کشی باشینه دورت صومده (۶۶ ۲/۳) تین‌تیه‌در.

شول مقدارنی روسیه‌ده توروچی یاگا توغان بالادن باشلاب یوز یاشارلك قارتقه قدر هرکمنك یل صایون توله‌وی لازم‌در.

مذکور گازیته بو مقدارنی یازوبقنه‌ده الماغان. آننك اوستینه شول سوزلرنیده علاوه ایده‌در:

بوتون دنیا یوزنده آقچه بولوب یوری تورغان آلتون، یکرمی میلیارد صوملقدر. دیمکه روسیه‌نك بورچی، بوتون دنیا یوزنده‌گی آلتون آقچه‌لرنك یارتیسندن‌ده آرتقراقدر.

آرالرنده آلتوننی آقچه‌غه حساب ایتولوب یوری تورغان ۲۳ مملکتنك بتون بورچی، ۱۹۰۳ سنه برنچی غنوارغه قدر قرق بش میلیارد چاماسنده بولغان. بوگار قاراغانده بتون ۲۳ مملکتنك بورچینك چیرگی روسیه اوستنده‌در. بیرده آلتوننك بولوینك برکتنده یل‌صایون اوچ یوز میلیون مقدارنده آلتون آقچه آرتادر. امّا روسیه‌گه بورچلرینك پراسینتلرینی توله‌و هم بورچلرنی آزلاب کیمتو اوچونگنه یلینه بش یوز میلیون صوم لازمدر.

(ك،گ،)

باش وزیرنك سوزلری.

فرانسیه گازیته‌لری مخبرلرندن (نودو) غه باش وزیر اصطولیپین اوشبو سوزلرنی سویله‌مشدر:

اص: — اگرده یاگا صایلانغان دوماده اوّلگیسی یولی ایله کوبنی بلوب سویله‌شه باشلاسه، اول طاراتلمی حالی یوقدر.

نودو: — روسیه‌ده ممنوع اشلر ایله ممنوع بولماغان اشلرنك آراسنده چیك قای‌ییرده‌در؟

اص: — چیك توب نظاملرده‌در توب نظاملرغه خلاف بولغان اشلر حقنده طرشو بارده ممنوعدر.

شونی بلورگه کیره‌ك بزنك روسیه‌ده کانستیتوتسیه اولسه‌ده، پارلامینتارنوست[1] یوقدر. هم بولاچق‌ده توگلدر. بونده بیك کوب تفاوت وارلغی معلوم‌مکزدر. دوماغه بوحالنی بلوب سویله‌شمك لازمدر.

(۱) پارلامینتارنی اداره‌ده‌وزیرلر ملت مجلسینك کوبره‌گی پارتیه‌سندن بولمق لازمدر. ملت مجلسی پروتیست‌واعتراض قیلغاچده وزیرلر بارچه‌سی ده‌اورنلرندن توشه‌رگه تییشلی بوله‌در کونستیتوتسیه اوچون بویله اولمق لازم توگلدر.

اسلام عالمندن

جایق شهرنده علما ومعتبران اطرافده اسلام آوللرینه معلملر حاضرله‌مك اوچون بردار المعلمین آچو حقنده مشاوره ایده باشلادیلر. اغنیادن مرتضی عبیدواللین اسملی کیمسه بومکتبنك بناسی اوچون بریورت آلوب بیرونی وعده قیلمشدر.

قزاندن باشقه اسلام شهرلرنده بایی‌ده طابلور، آقچه‌دن‌ده‌اش قالماس. آز سویله‌رلر کوب اش قیلا آلورلر. امّا بزنك قزانده ایسه، سوز بیك کوب سویله‌نور. اش آقچه‌غه باروب ییتسه، طاوشلر ضعیفله‌نور.

دین وملت اوچون فائده‌لی اشلرگه یالغزی آقچه بیره طورغان بای طابلماس. طابلسه، آی کیریگه طاباسوره طورغان بر موتاوکه طابلور! شهرده بولنماسه، آولدن‌ده بولنور. ایشامی طورغان اشلر ایشلور.

خارجی خبرلر.

ترکیه.

حضرت سلطاننك آوروقزینی دواقیلدرمق اوچون ایستانبولغه گیرمانیه‌دن (بیر) اسملی بر طبیب چاقرلمش ایدی. بو دوقتور بیرلینگه‌قایتدقدن صوگره‌اوزینك ایستانبولده سرای پادشاهیده کورگان حاللرینی تفصیلا بیان قیلوب گازیته‌لرگه یازدرمقده‌در. بونك سوزینه قاراغانده سلطان بیك متهذب (اینتیللیگینتنی) برکشیدر. مدنیتلی کشیگه لازم بولغان فنلرنك هر برندن خبردارد. فرانسوزچه‌بیك‌اوستا‌سویله‌شه‌در. بویره‌گنده بولغان آوروندن حاضرده تمام‌سلامتله‌نمشدر سلطاننك‌قزی پرنسیسه‌ده‌تمام‌صحت‌طابمشدر. بوقزده مکمل روشده فرانسزچه سویله‌شه‌در. هم‌فرانسوز موداسنچه کیینه‌در. بوقز حاضرده (۱۸) یاشلرنده‌در. حسن وجمالینی دوقتور تعریف وبیان قیلوب بتره آلمیدر. سلطان طورا طورغان (یولدز) سراینك اچنده وباغچه‌لرنده‌غی تزیینات وترتیبات دوقتور بیرنی خیرانغه قالدرمشدر. سرای باغچه‌سی بیك زوردر. انواع نباتات، گل وچچکلر ایله بیزه‌لمشدر. باغچه اورتاسنده یاصاغان کوللر واردر. زور کولنك اورتالغنده بر جزیره واردر بوجزیره اورماننده پشی، قرکجه‌سی کبی کییك‌حیوانلر معیشت‌قیلمقده‌در. سلطان هوایخشی کونلرده کوبسنچه اوشبو کولده کچکنه پارخودایله یورمکده وگاها جزیره‌گه چغوب حیوانلرنی تماشاقیلمقده‌در.

سرای اچنده دورت الوغ کتبخانه واردر. بوکتبخانه‌لر اهل اسلام، ترکیه، وسلطانلر حقنده ومسلمانلرغه قارشی قیلنغان پولیتیکه‌لر حقنده یازلغان کتابلر ایله طولیدرلر.

حضرت سلطان هرکون بوکتبخانه‌لرده برنیچه ساعتلر اوطوروب مطالعه ایله‌مشغول اولمقده‌در.

آفغانستان.

آفغانستانده بوکونلرده مانیوْرالر، عسکری تجربه‌لر اجرا قیلنوب عسکریلرنك کییملری وقوراللری یاگارتلمشدر.

طوپلر وملتقلر بیك مکمل سیستیم اوزره آفغانستاننك اوزنده اشله‌نه‌در. آنگلیه کشیلری افغانستانده سیاحت قیلونی بیك تلیلر. لکن امیر حبیب‌الله خان حاضرگه هیچ رخصت قیلمی. چونکه آنگلیه اشپیونلری کروب عسکری سرلرگه مطلع بولو احتماللری وار ایمش.

پاریژ.

۱۸ نچی سینتبرده پاریژده کوککه اوچو اوینی اجرا قیلندی. اون آلتی کشی تورلی اوچو ماشینالری ایله اوزشدن اوچدیلر. بونلرنك آراسنده اوچاطورغان برکویمه چغارغان (صانتوس دیومون) ده وار ایدی. بومیدانغه آمیریکه‌دن، آنگلیه‌دن، گیرمانیه‌دن بیلگیه‌دن، ایتالیه‌دن ایسپانیه‌دن اوچوچیلر کیلمش ایدیلر. فقط روسیه‌دن هیچ بر اوچوچی یوق ایدی. چونکه روسیه خلقی وآقچه‌لری بوسنه‌لرده مورجادن اوچو احتماللندن چیتکه باروب اوچارغه وقت یوقدر. اوچقان کشیلرنك بعضلری فرانسیه‌غه توشدیلر. بعضلری بیلگیه‌گه توشدیلر. بعضلری ایسه، دیگز آرقلوب آنگلیه جزیره سینه باروب توشدیلر. هیچ هلاك بولغان کشی بولمادی. پریز (اکرامیه) نی آمیریکه طیاری (گوردون) اسملی کشی آلدی. صانتوس دیوموننك ماشیناسی تله‌گان طرفلرینه تورلی بییکلکلردن یوری آلمق ایله کوب هنرکورسه‌تسه‌ده، بیك یوقاری چقمادیغندن پریزنی آلا آلمادی.

میدانده یوز مك قدر سیر وتماشاقیلوچی هوسکاران حاضر ایدیلر. بوندن صوگره زور پارخودلر ایله تله‌گان طرفلرغه اوچوب‌بورو امکانینه هرکم احتمال ویردی.

یاپونیه

صوگغی حسابقه قاراغانده حاضرده یاپونیه جزیره‌لرنده (٤۹) میلیون کشی وار ایمش. فورموزا جزیره‌سنده (۱۰) میلیون، کوریه وپورت آرتور یارم آتاونده ۱۲ میلیون جمعی (۷۱) میلیون کشی بولادر.

یاپونیه‌ده (۳) زوردارالفنون (۱۱) حقوق فاکولتیتی (۱٤) اینژنیرنی مکتب، (۲۰) طب مکتبی (٤۰) مك ابتدائی مکتب واردر. (٤۹) میلیون کشیدن هرسنه (۸،٤۶۲،۷۸۱) شاگرد مکتبلرده اوقومقده‌در. هر یوز کشیدن (۹۲) کشی اوقی یازا بله‌در.

بزنك آوللرده‌ده یوز کشینك (۹۲) سی یازو بلمیدر. یاپونلرگه مناسبت معکوسه‌مز بولمق کیره‌ك.

مصر.

دایلی تیلیگراف گازیته‌سینه خبر ایتولرینه قاراغانده مصرده نیل دریاسی بوینده‌غی شهر وآوللرده مسلمانلر آنگلیه خلافینه بیك قاتی چوالا باشلامشلر.

دانشوای آولنده اولگان آفیسرلر اوچون برنیچه مسلماننك سیاسةً اولترلووی بوچوالولرنك سببلرندن برسیدر. مصر گازیته‌لریده قابنغان یالقنی اوروب طورمقده‌درلر. مصریلر آنگلیه‌نی قووا آلماسه‌لرده بیك‌قاتی بورچی آلورلر.

کوبا.

آمیریکه طرفنده کوبا جزیره‌سنده‌گی خلق آمیریکه حکومتینه قارشی فتنه چغارمش ایدی. حکومتلری طرفندن صوغش کویمه‌لری ایله عسکر یوللاندقدن صوگره فتنه باصلمش. حکومت طرفندن بوفتنه اوچون عفوعام اعلان قیلنوب اهالینك محبتی تکرار جلب قیلنمشدر.

داخلی خبرلر.

یاگا گازیته وژورناللر

اسماعیل عصپرینسکی تللرنی برله‌شدرو مقصودی ایله رمضاندن صوك «ملت» اسمنده یاگادن هفته‌لك بر گازیته چغاراچقینی اعلان ایده‌در. بوگازیته اتحاد لسان ترکی اوچون بیك اجتهاد ایده‌چکدر: گوزل لکن بیك مشکل بر مقصددر.

— اورینبورغده «قارچغه» نامنده کولکی ژورنالی نشر ایدله باشلانمشدر.

نسخه‌سینك مندرجاتی گوزلدر. تبریك ایده‌مز. محرر وناشرلری بر نیچه کولکی حکایه‌لر یازو ایله بر آز اوقوچیلرغه معلوم شاکر افندی محمدفدر.

گراف ؤیتتی.

گراف ؤیتتی ییدی سیگز آیدن بیرلی روسیه‌ده‌طوره‌یدر. چیت مملکتلرده یوریدر. روسیه‌گه تکرار قایتاچق ایمش، ینه باش وزیر بولاچق ایمش دیگان خبرلر چقسه‌ده، اصلی بولمادی. چونکه اول قایتسه دوما چاقرلور آلدندن فیؤرال آینده‌غنه قایتاچق ایمش.

بعض گازیته‌لرنك یازووینه قاراغانده

روسیه‌ده مسلمانلر بزگنه توگل ایکان بشقه طرفلرده‌ده بزنك کبی مسلمانلر بار ایکان آلارده بزنك کبی اوزاق یوقلاب صوك اویانغان ایکان. آلارنك بزنك ایلان دینی‌ده بر ایکان دیلی‌ده بر ایکان. آلارنك دنیادن خبرسزلکلری‌ده بزنك درجه‌ده ایکان بوکونده ایندی آلارده اویانغان ایکان.

حاضر حاللرینه چاره‌ازلی باشلاغانلار ایکان. آلارنك بوروشده آرتده قالولرینك سببلریده بزده بولغان سببلر ایکان. آلارده بزنك کبی نیچه زمانلردن بیرلو تیك حکومت قولنده یوقلاب تورغان ایکان. بز آلارغه بوگا قدر قاتشماینچه آلارنك حالینی بلمی‌تورساقده، آلارنك بتون حاللری بزنکی ایلان بر ایکان.

حالمز بر بولغاچ، حسته‌لغمز نادانلقمز بر بولغاچ بونك چاره‌لریده بر بولاچقدر. بز حالمزه چاره‌لر یالغز ازله گانچی تورلی ولایتده‌گی بزنك حالده‌گی برملته منسوب مسلمان قرداشلرمز ایلان برگه خبرله‌شیك برگه جیولشیقده حالمزگه چاره‌لر برگه ازلیك. احتیاجلرمزنی برابر مذاکره ایتیك دیدیلر.

وشوشی طرف مسلمانلرینك ایکنچی‌یاق مسلمانلری ایلان کورشه‌سی خبرله‌شه‌سی کیلوندن حالمزگه چاره‌لرنی برگه ازله‌شه‌سی کیلوندن، تورلی مسلمانلرنك حراکتلرنی برگه کیگاشوب برگه مصلحت ایتوب طوره‌سی‌لری کیلوندن، «روسیه مسلمانلری اتفاقی» دیگان نرسه کیلوب چقدی.

شونك ایچون «روسیه مسلمانلری اتفاقی» نه‌در دیوب صوراغان کشیگه جواب بودر.

روسیه مسلمانلری اتفاقی: روسیه‌نك تورلی ولایتلرنده بوگا قدر تاراو (طاغنیق) یاشامش بر دینلی بر تللی بر قانلی مسلمانلرنك بر بری ایله طانشوب بر برینه دوستلق قوللری صوزب، ضعیف حاللرینه چاره‌لر برگه ازله‌لرگه بوکوندن باشلاب ایسکی غفلتنی طاشلاب ترقی یولینه برگه کررگه مدنیت یولنده برابر بر برمزه یاردم ایترگه برله‌شودر.

(آخری وار)

روسیه‌نڭ قارا گروه پارتیه‌لرندن ۋیتتی بیك کوب تخویف خطلری آلمقده ایمش. شول سببدن جماعتلری روسیه‌گه قایتودن بیك خوف قیلالر ایكان.

ۋیتتی روسیه اداره‌سینی اصلاح قیلو حقنده بیك اوزون بر لائحه ترتیب قیلمقده‌در.

تیز کوندن بو لائحه سرایغه طابشرلاچقدر. بو لائحه اوڭ طرفقه‌می، صول طرفقه‌می میل کورسه‌ته‌چكدر. یاکه اوّلگی کبی اورتالقده‌می قالاچقدر؟

حاضرگه معلوم توگلدر.

•• روسیه‌ده استعمالده یوری تورغان کاغز آقچه‌لرنڭ مقداری ١٦ سنتابرده برملیارد ایکی یوز اون‌یدی میلیون صومغه یتمشدر. بو مقدار کاغز آقچه‌لرنڭ یوز میلیون صوم‌قدرلیسی آلتون آقچه ایله تأمین ایدلمامشدر. اوزغان یل یوری تورغان کاغز آقچه‌لر برمیلیارد یتمش توقز میلیون صوم اولوب آنڭ مقابلینه آلتون آقچه برمیلیارد (١٦٢) میلیون صوم اولمشدر.

•• غاصودار ستۋیننی بانکه‌برنی قدر وقتقه‌چه زورراق بهالی صومالرنی بریردن ایکنچی یرگه کوچرب یورتونی طوقتاتمشدر. چونکه آخران شعبه‌سینڭ خبر بیروینه قاراغانده، غاصودار ستۋیننی بانکه‌نڭ کوچرب یورته تورغان نرسه‌لرینه هجوم ایتارگه حاضرله‌نوچیلر ایشدلمکده ایمش.

•• گازیته‌مزنڭ اوزغان نسخه‌سنده لودز شهرنده اشچیلرنڭ اش طاشلاغانلقلرینی یازغان ایدك. حاضرده بوصوڭغی کونلرده کیلگان تیلیگراملردن ترامۋاینڭ یوری باشلاغانلغی وبرگازیته‌نڭ چغا باشلاوی معلوم بولدی.

•• صارانفده‌غی «حریت خلق» پارتیه‌سینڭ کامیتیتی خلقغه مراجعت نامه باصوب تاراتقانلقلری اوچون مشهور ١٢٩ نچی استاتیه ایله صودقه بیرلمشدر.

•• برنچی غنواردن باشلاب ١٧ نچی سنتابرگه‌قدر روسیه‌دن یاۋروپاغه (٦٩٤،٥٩٢،٠٠٠) صوملق مال چغارلغان. وشول مقدار وقت اچنده روسیه‌گه یاوروپادن (٢٩٢،٩٦٣،٠٠٠) صوملق مال کرتلگان. دیمککه بو یل شول‌وقت آراسنده روسیه‌دن چیت مملکتکه چغارلغان مال، روسیه‌گه کرتلگانگه قاراغانده (٣٠١،٦١٨،٠٠٠) صوملق آرتقدر.

بو حال ظاهرده روسیه خلقینڭ بایلغینه علامتدر. لکن چیت مملکتلرده کوب فیرمالر روسیه سوداگارلرینه بورچقه مال بیرمی باشلامشلر ایدی. اگرده روسیه‌گه مالنڭ آزکروی شونڭ اوچون اولسه بیك بایلقغه دلالت قیلمیدر.

•• برکونلرده گازیته‌لرده تریپفنی آغو برله زهرلنوب اولگان دیب یازغانلر ایدی. فقط یاروب قاراغاچ اچندن آندای کشی اولتره تورغان آغولی نرسه‌لر هیچ چقماغان.

•• ره‌زان - اورال تیمر یولنده اصپاصو دیمیانسکی استانسه‌سنده ۋاگوندن بر یاشچك پولیمیت کیسه‌کلری یوغالغانلغی معلوم بولمشدر.

•• سیمفیروپولده «حریت خلق» پارتیاسی طرفداری اولان «ژیزن قریما» اسملی گازیته‌نڭ اداره خانه‌سینی تنتوب بر نیچه یخشیراق یازوچیلرینی حبس ایتکانلر. (بوندن کادیلرنڭده حکومت نظرنده اعتبارلری بیك یخشی بولمایاچاغی کورینه‌در)

•• برنچی اوکته‌برده پتربورغغه‌زا گرانیتسه‌دن بر نیچه آنار خیستلر کیلگانلر. خفیه مأمورلری همه‌سینکده آرتلرندن فاتیرلرینه قدر اوزاتوب باروب بارسینیده قولغه آلغانلر. یانلرنده بیك کوب شارطلی تورغان نرسه‌لر هم اوتوز قاداق دینامیت طابولغان.

•• کورسکی یولنده، «آکا» استانسه‌سندن چغوب کیتکان تاۋار پویزدینه ایکنچی تاۋار پویزدی قارشی کیلوب بەریلوب کوب ۋاگونلری هلاك بولغان. اولمش وجراحتلنمش آدملرده وار ایمش.

•• سلامتلگی یوقلغندن معارف وزیری اورنندن چقمقچی بولاایمش دیب سویلیلر.

•• گازیته‌لرنڭ یازوینه قاراغانده خاص روسلر صایوزی‌نڭ اشلرینی آلغه یبارو اوچون دوبراۋین اسملی بر کشیگه یتمش بش مڭ صوم اعانه بیرلمشدر.

روسیه‌نڭ اشلری حقنده چیت مملکت کشیسینڭ فکری.

«ایخودوپاری» گازیته‌سینڭ مخابری یاڭاغنه روسیه‌دن اوزینڭ مملکتینه قایتقان، ماهر سیاسی بر کشی برله سویله‌شوب اوطرغان. اول کشی سوز آراسنده اوشبو سوزلرنی سویله‌گان:

— پادشاه برله اصتالیپین‌نڭ دومانی اوز وعده‌سنده جیمقچی بولولرنده اصلا شك یوق. بو دفعه‌ده پارلامینت ترتیبینڭ روسیه‌گه کرتله‌چگینه‌ده هیچ شك قیلماگز. اصتالیپین خلقنڭ وکیللری برله کیلوشه آلورلق کشیدر. اصتالیپین اوزغان دوماده کوب وکیللرنڭ کوڭلینی اوزینه جلب قیلغان ایدی.

— کیلاچك دومانی سز نیچك بولور دیب اویلیسز؟

— یاڭا دوما اعضالرینڭ کوبراکینڭ ترقی طرفدارلری بولاچقنده اصلا شبهه یوقدر. امّا یواشراق (اومیرننی) کشیلر اوزغان دوماده‌غیغه قاراغانده کوبرك بولور وبونلر اوزلرینه بر پارتیه یاصارلر، حکومتده آنلر طرفینه اعتمادقیلور. اوّلگی دوما اعضالرندن بیك آزینی‌غنه استثنا قیلساق همه‌سیده حکومتکه دوشمان کشیلر ایدی. مین کیله‌چك دوماده «حریت خلق» پارتیاسی اوّلگیگه قاراغانده کوب یومشارغان بولور دیب ظن ایته‌من. صوڭغی کونلرده بونلر اوزلرینڭ مسلکلرندن چیتکه یازیلر. تیرروریستلرگه بولغان نظرلرنده ایکیگه آیوریلولری بونلرغه بیك کوب ضرر ایتدی. نیچك بولسه‌ده اگر پادشاه یاڭا دوما برله مملکتنی اداره قیلونی ممکن طابماسه اول دومانی یاڭادن طاراتوب دخیده اوچنچی دومانی جیاچقدر.

اصتالیپین اوزی یهودیلرگه حقوقده تیگزلکنی بیرو طرفداریدر. امّا یهودیلرگه تیگزلك بیرلگانده طالاولر قیناولر کوب بولور دیبکنه قورقه‌در.

•• ریگاده گامبورغدن کیلگان گیرمانیه‌نڭ بر پاراخودندن اون ایکی یاشچك ملطقلر تابولوب همه‌سینیده قولغه آلغانلر.

•• شولوق ریگا شهرنده شهر اداره‌سی دۋینا صوی آرقلی صالونغان برکوپرنی خزینه‌دن بر میلیون صومغه صاتوب آلغان. برشهر برله ایکنچی شهر اداره‌سی آراسنده نی‌قدر زور آیورمابار. بزنڭ قزان اداره‌سی نیچه یللردن بیرلی بولاق آرقلی برطاش کوپر صالوب تمام ایته آلغانی یوق.

•• زیمستۋالرده آقچه سزلق. بوندن مقدم آقچه‌سی یوقلغندن تۋیر زیمستۋاسی اشلرینی توقتانلغی یازلغان ایدی. حاضرده کالوغا گوبیرناسینڭ زیمستۋاسی کاسسه‌سنده‌ده فقط ایکی مڭده‌بر صوم ٤٩ تین گنه آقچه قالغانلقینی خبر ایته‌لر.

•• بوصوڭغی کونلرده کره‌ستیانلر آراسنده یاڭادن فتنه‌لرنڭ باشلانغانلغی کوریله‌در. بر نیچه یرلرده کره‌ستیانلرنڭ آلپاوت اورمانلرینی کیسه باشلاغانلرندن گازیته‌لر خبر بیره‌لر.

روسیه‌ده برکون اچنده بولغان طالاولر

— پیه‌تی گورسکیده قوراللانغان آلتی کشی نوبل کانتورینڭ مدیرن اون آلتی یرندن چانچب اوتروب اوچ یوز صوم آقچه‌سن آلوب قاچقانلر.

— کیور گیفسکیده برکوپیس خاتونینڭ یورطینه قوراللی سکز کشی اوزلرینی حفیه پالبتسه اسمنده ایتوب تنتورگه کیلگان بولوب اِکرمکچی بولسه‌لرده بیکله‌نوب قوتلوب قالغانلر

— کوۋناده کازناچیستۋاده آقچه صاناوچی کشینڭ اوینه کروب ٧٥ یاشار برقارچقنی اوتروب یوز صوم آقچه ریۋالویر هم قیمتلی نرسه‌لرن آلوب چغوب کیتکانلر

— ریگاده چن آیاقچی کوزنیتسوفنڭ کاسیرینی اوتروب ایکی‌مڭ صوم آقچه‌سینی آلغانلر.

— پینسکیده برۋولصتنی پراۋلینه‌گه هجوم ایتوب ایکی پیسرنی اوتروب (١٩٠٠) صوم آقچه آلوب چققانلر.

— یکاترینسلافده پالی اسملی کشینڭ کانتورینه اشچیلرگه آقچه بیرگانده هجوم ایتوب ٥٠٠ صوم آقچه‌سینی طالاب چققانلر.

— ناۋارژیفده مارکوۋسکی نامنده بریسینڭ فاتیرینه کروب اون مڭ صوم آقچه صوراغانلر. آقچه‌لری صوراغان مقدارلرینه یتارلك بولماغاچ بارقدریسینی آلوب اوغلنی هم ٩٧ یاشار قارت آتاسینی اوتروب چغوب کیتکانلر.

— صاراتوفده داۋیدف اسملی کشینڭ مگازینینه قوراللی بش کشی کروب قورقتوب صاتودن حاصل بولغان ایللی صوم آقچه‌سینی آلوب چغوب یوغالغانلر.

— خارکوفده شهر اوپراواسینڭ اعضاسی سیریبراکوف اسملی کشینڭ فاتیرینه طالاو مقصدی ایله اون آلتی کشی کروب اوزینی اوترمشلر.

— پتربورغده برکون اچنده ایکی یرگه: برسی خارلامبوفنڭ زاۋودینه، ایکنچیسی براورام کیبتینه هجوم ایتوب باریسی (٤٩٢) صوم آقچه آلغانلر ایکیسنده‌ده هجوم قیلوچیلر طوتولمامشدر.

•• اوتکان‌یل ١٧ نچی اوکته‌بر مانیفستنده اسملری چقغان حریتلر آراسنده حریت وجدان‌وار ایدی‌که اصطلاحی معناسی حریت دینیه‌دن عبارتدر. اوشبو نظامنی کیسوب قروب میدانغه چغارورغه یاراقلی ایتو ایگناتییف کامیسیه‌سینه ویرلمش ایدی. گازیته‌لرنڭ یازووینه قاراغانده بو کامیسته مذکور نظامنی حاضرله‌ب وزیرلر مجلسینه عرض قیلمشدر.

ایگناتییف بوعام‌بر نظامنی‌تورلیچه تأویل وتفسیر قیلا قیلا بیك تخصیص قیلوب بترگانگه اوخشیدر.

هرنه‌ایسه، میدانغه چقغاچ کورورمز. دوماده تصدیق قیلنماس بورون آرپا بولسه‌ده بغدای بولسه‌ده اعتباری یوقدر.

قزان خبرلری.

مدرسهٔ مرجانیه.

١ نچی اوکته‌برده مدرسهٔ مرجانیه‌ده هیئت مدرسین طرفندن ترتیب قیلنمش پروگرام بوینچه درس باشلاندی. محله عوامندن: مدرسلرنی کرتمیمز، بارکوچمز ایله قارشی طورامز دیوچیلرنڭ هیچ براثرلری کورنمه‌دی. تدریس اوچون وقف قیلنغان وقف‌خانه‌دن تدریسدن منع قیلورغه انصافلری ایرك بیرمه‌گان بولورغه کیره‌ك.

خیر اول پارتیه‌نڭ رئیسلرندن صانالاطورغانلرندن برسی موانع طبیعیه ایله مشغول اولدیغی‌ده قارشی طوروغه ممانعت ایتمشدر.

بومدرسه‌نی اصلاح مشاوره‌لرینه ملاصق‌الله حضرت‌ده قاتشادر.

مدرسه‌گه چیتدن مدرس کیلووینه‌ده خلاف توگلدر. مقصودی شاید اصلاح بولسه کیره‌ك . . .

ایسکی خبر، یاڭا اش.

١٩٠٤ سنه ١٥ مایده قزان شهرنده تیخۋینسکی چیرکاوینه بر مسلمان بالاسینی چوقندرغه کیتورگان وقتلرنده بر آز فتنه چقغان ایدی. بوتوغروده برنیچه کشینی عیبلب تورمه‌لرگه‌ده یابوب توتقانلر، وصوڭره‌دن کفیل‌لر واسطه‌سی ایله چغارغانلر ایدی. حاضرده بوخاطردن چغوب بتکان ایسکی اش یاڭادان یاڭاردی. بوعیبلی کشیلرنی بوسنه ٢ نچی دیکابرده قزان آکروژنی صودنده حکم ایده‌چکلردر. معیوب کشیلرگه بوکونلرده تعییب نامه‌لر یبارلمشدر.

•• ساتسیال - ریۋالوتسیونیرلرنڭ قزان کامیتیتی، کوبیکوگه بومبا بزنڭ پارتیانڭ لیتوچی آتریادی طرفندن طاشلاندی دیب پراکلاماتسیه‌لر طاراتمش. (ك. ۋ.)

•• اوکتابرده قزانده‌غی پاگرومنی یاصاوچیلردن اون سیدز کشینڭ اشلری قزان آکروژنی صودنده ٢ نچی نویابرده قارالاچقدر.

•• زاۋوداسکی اورامده اوچنچی کون کوندز آش وقتنده صالح آپاکف نامنده بریسی اوزینڭ قونافغه‌بارغان یرنده قوناق ایپه‌سی شاکر خلفین اسملی کشینی ریۋالۋیر برله آطوب اوتروب صوڭره اوزینیده آطوب آغر صورتده جراحتله‌مش. سلامتلگی خوفلی دیلر. هرایکیسی لیۋه اسملی یهودیده تیری اشنده خدمت ایدوچی کشیلر ایدی.

•• کیچه کوندز پرالومنی اورامده ابرار بختییف کیبتینه قوراللانغان اوچ کشی کروب حمله قیلمقچی بولغانلر.

فقط مقصودلرینه یتوشه آلماینچه اوچیسیده طوتولمشلر.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова. Казань.
Редакторъ-издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.